

Diskuse

strategie jako nová část kriminalistiky?

Plukovník doc. JUDr. Miroslav NĚMEC, Ph.D., Policejní akademie
ČR Praha

Úvod

Donedávna byl *pojem strategie* v kriminalistické teorii i praxi v podstatě neznámý. V souvislosti se stále nebezpečnějšími teroristickými útoky i rostoucími aktivitami národního i mezinárodního organizovaného zločinu se v některých zemích začíná volat po strategickém kriminalistickém myšlení, po strategických informacích, po strategických analýzách bezpečnostního prostředí i po vytyčování strategií boje se zločinem - viz 1), 2), 3)

- 1) Rogge, H.-W.: Strategische Analysen zur Planung der Kriminalitätsbekämpfung. Kriminalistik, 2005, č. 3, s. 140-143.
- 2) Behrendt, R.: Qualitätsoffensive in der Kriminalitätsbekämpfung „Steuern der Kriminalitätsbekämpfung über „Handwerk“. Kriminalistik 2006, č. 7, s. 452-463.
- 2) Berthel, R.: Kriminalstrategie gestern und heute. Eine Betrachtung zur Entwicklung einer Teildisziplin der Kriminalistik, zu ihren Wurzeln und Perspektiven - Teil I. Kriminalistik, 2005, č. 11, s. 619-627, Teil II, Kriminalistik, 2005, č. 12, s. 708-716. Podstatu uveřejnil M. Protivinský v příspěvku „Kriminální strategie“ v Kriminalistice č. 1/2007, s. 53-58.

Je pochopitelné, že je kladena i otázka, zda strategické

myšlení je součástí kriminalistického myšlení a kam v systému kriminalistiky zařadit kriminalistickou strategii.

Domnívám se, že strategické myšlení je součástí kriminalistického myšlení a kriminalistická strategie musí mít samostatné místo v systému kriminalistiky, neboť se musí uplatňovat v kriminalistické technice, v kriminalistické taktice i v kriminalistické metodice objasňování a vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Obecné otázky kriminalistické strategie by měly být rozpracovány analogicky jako problematika stop a kriminalistické identifikace, tj. v obecné části.

Z toho vyplývá, že tuto strategii nebudeme u nás (rozuměj: v České republice) nazývat „kriminální“, jak bývá někdy uváděno, např. Protivinský, M. 4), neboť pod pojmem „kriminální strategie“ rozumíme strategii zločinců, tj. pachatelů trestných činů, pachatelů organizovaného zločinu, teroristů či jiných „kriminálů“ atd., kdežto pojem „kriminalistická strategie“ vyjadřuje strategii kriminalistů v boji se zločinem.

4) Viz Protivinský, M.: Kriminální strategie. Kriminalistika. 2007, č. 1, s. 53-58.

Pojem kriminalistické strategie

Jsem přesvědčen, že kriminalistická strategie představuje koncepční organizaci a řízení odhalovací, objasňovací a vyšetřovací činnosti služby kriminální policie a vyšetřování, včetně činnosti speciálních policejních útvarů, k dosažení stanovených cílů v boji s kriminalitou pomocí zákonných metod, prostředků a postupů, a to na určitém teritoriu v daném časovém období.

Podstata kriminalistické strategie

Podle mého názoru je nezbytné zahrnovat do kriminalistické strategie:

1. strategické kriminalistické **analýzy a studie**, jimiž mají být zjištěny trendy vývoje vnitřní bezpečnosti, tedy zejména kriminality, což však neznamena, že postačí vycházet jen z analýz kriminologických pracovišť,
2. a z nich vyplývající **výstupy**, tj. strategické kriminalistické záměry, plány a jejich realizace.

Za samozřejmé je třeba považovat, že kriminalistická strategická činnost musí vycházet z bezpečnostní politiky státu, z jeho bezpečnostní doktríny.

Komponenty kriminalistické strategie

Tyto komponenty uvádím v zestručněné podobě podle Miroslava Hrebíčka:5)

- 5) Hrebíček, M.: Strategická studia v oblasti obrany a bezpečnosti. In: Obrana a strategie. Univerzita obrany. Brno 2006, č. 2, s. 13.

- **Deklarace cílů**

Základem každé strategie je deklarace cílů či priorit, např. zvýšit počet odhalených autodílen, kde se mění identita odcizených automobilů před jejich prodejem nebo převozem do zahraničí apod.

- **Volba metod a prostředků**, kterými lze dosáhnout stanovených cílů, např. operativně pátrací činnost prováděná s určitým cílem v určité lokalitě, vyhodnocování uveřejněných inzerátů nabízejících určité služby či zboží a následné prověřování,

odkud byly polotovary a náhradní díly dodány a zda jsou doklady o původu pravé.

- **Harmonizace kroků, systematizace, časový harmonogram**

Úspěšná realizace strategických záměrů vyžaduje, aby tvořila koncizní systém, v němž jednotlivé fáze na sebe plynule navazují. Efektivní provedení jednotlivých kroků vyžaduje racionální časový harmonogram provedení dílčích opatření.

- **Řízení, kontrola**

Na realizaci stanovených strategických cílů se podílejí různé stupně řízení a organizace. Musí být stanoveny mechanismy kontroly a zpětné vazby, zvoleny vhodné dílčí taktiky aj.

- **Logistika**

Patří sem zajištění organizačních, materiálních a technických podmínek pro realizaci dané strategie a sestavení ekonomicky optimálního rozpočtu.

Vztah taktiky ke strategii

Domnívám se, že podobně jako ve vojenské strategii i v kriminalistice je úzký vztah taktiky a strategie. Domnívám se, že to, co platí o vojenské taktice, lze v podstatě vztáhnout i na kriminalistickou taktiku: „Taktika označuje způsob promýšlení a provedení určité činnosti v konkrétní situaci, volbu dílčích, prostorově a časově omezených postupů, které jsou často implikovány a determinovány obecnými principy a cíli. Tyto principy a cíle jsou deklarovány strategiemi či strategickými koncepcemi v dané oblasti nebo problematice. Taktika je nejdynamičtější součástí strategie jako souhrnu opatření a principů deklarujících základní krátkodobé, střednědobé nebo dlouhodobé cíle.“ 6)

6) Hřebíček, M.: Tamtéž, s. 14.

Analogicky, jako je vojenská strategie nejvyšší součástí vojenského umění, lze považovat kriminalistickou strategii za vrchol kriminalistického umění zejména v odhalování signifikantních indikátorů závažné latentní kriminality a v jejím vyšetřování, tj. v získání důkazů nejen formálními trestněprocesními úkony, ale zejména aktivní a houževnatou tvůrčí detektivní činností.

Kriminalistická strategie ve výzkumu, výchově a výuce

Podle mého názoru je v této, pro bezpečnostní orgány státu složité době nezbytné zařadit některé aspekty kriminalistické strategie do výzkumných úkolů Ministerstva vnitra ČR, Policejního prezidia České republiky i Policejní akademie České republiky v Praze a postupně i do výuky ve studijních programech bezpečnostně-právního studia a rovněž tak do výchovy nových vědeckých pracovníků v rámci doktorského studijního programu. Domnívám se, že takové výzkumné úkoly by měly být plánovány a realizovány v úzké součinnosti s kriminologickými pracovišti a kriminalistickou praxí.

A ptám-li se v názvu tohoto článku, zda by měla být kriminalistická strategie novou součástí kriminalistiky, odpovídám zcela jednoznačně – ano, neboť bezpečnostní situace počátkem třetího tisíciletí si to vyžaduje nejen v České republice, ale i v evropském a celosvětovém kontextu.